

Ministerstvo
vnitra

„Co obnáší být zastupitelem nebo starostou“

Miroslav Veselý

15. října 2026

ORGÁNY OBCE

Orgány obce (§ 5)

- Zastupitelstvo obce
- Rada obce (není volena v obcích pod 15 členů zastupitelstva)
- Starosta obce (primátor statutárního města)
- Obecní úřad (magistrát statutárního města)
- Obecní policie
- **Zvláštní orgány obce - např.** komise rady obce, které byl svěřen výkon přenesené působnosti (§ 5 odst. 3 zákona o obcích)

Poznámky:

výbory zastupitelstva a komise rady obce

místostarosta obce

tajemník obecního úřadu

Zastupitel x zastupitelstvo

- Zastupitelstvo = kolektivní orgán
 - rozhodovací pravomoc
 - **rozhoduje výhradně na zasedání zastupitelstva**
- **Zastupitel = člen kolektivního orgánu**
 - **Nemá samostatně rozhodovací pravomoc**
 - **Má svá práva**
 - Právo na informace
 - Právo navrhopvat body programu
 - Právo na svolání zasedání ZO (společně s 1/3 členů ZO)
 - Právo vyjádřit se k projednávanému bodu
 - Právo na odměnu

Zastupitel x zastupitelstvo

➤ Zastupitel = člen kolektivního orgánu

Má své povinnosti

- Slib zastupitele
- Účast na zasedání ZO
- Plnit úkoly, které mu ZO uložilo
- Ohlašovat střet zájmů
- Hájit zájmy občanů
- Vystupovat tak, aby nebyla narušena vážnost jeho funkce

Uvolněný nebo neuvolněný

- Rozhodnutí o tom, zda a jaká funkce bude v obci vykonávána jako **uvolněná rozhoduje ZO**
- **Uvolněnou může být jakákoliv funkce – i řadového člena ZO**
- **Nejčastěji uvolněný starosta nebo místostarosta**
- **Uvolněný starosta – možnost výkonu přenesené působnosti, administrativních činností, řešení dotací,**
- **Neuvolněný starosta – rozdělení práce mezi více osob, menší komfort pro občany**

Uvolněný nebo neuvolněný

UVOLNĚNÝ

- výkon funkce na plný úvazek
- nemá pracovní dobu/pouze úřední hodiny
- odměna ze zákona
- benefity – dovolená, odchodné,
- uvolnění ze současného zaměstnání

NEUVOLNĚNÝ

- výkon funkce na „částečný úvazek“
- časový rozsah se může lišit – možno zohlednit v odměně
- Odměna na základě rozhodnutí ZO (v rámci limitů)
- bez benefitů
- k výkonu funkce pracovní volno a úhrada ušlého výdělku

Orgány obce – vyhrazená působnost

- Zákon o obcích určuje jednotlivým orgánům jejich působnost - tzv. **vyhrazená působnost**
- **Ve zbývajících záležitostech v samostatné působnosti se jedná o tzv. zbytkovou působnost**
- Vyhrazená působnost: nelze ji převést na jiný orgán obce
- **Zbytková působnost :**
 - v kompetenci rady**
 - kde není rada – starosta**
 - zastupitelstvo obce si však může tyto záležitosti**
 - vztáhnout na sebe**

Orgány obce – zbytková působnost

Zbytková působnost :

- **v kompetenci rady**
- **kde není rada – starosta**
- **rada může zcela nebo zčásti svěřit rozhodování starostovi nebo obecnímu úřadu (omezeně i obecní policii)**
- **zastupitelstvo obce si však může tyto záležitosti vztáhnout na sebe**

ZASTUPITELSTVO OBCE

ZO rozhoduje v samostatné působnosti § 35, odst. 1

ZO je vyhrazeno schvalovat § 84, odst. 2 :

- Program rozvoje obce
- Střednědobý výhled rozpočtu obce, rozpočet obce, závěrečný účet obce, účetní uzávěrku
- Zřizovat a rušit příspěvkové organizace, org. složky obce
- Rozhodovat o založení nebo rušení právnických osob, schvalovat jejich zakladatelské listiny, společenské smlouvy, základací smlouvy a stanovy, včetně jejich změn, a rozhodovat o účasti v již založených právnických osobách
- Vydávat OZV
- Rozhodovat o vyhlášení místního referenda
- Určovat funkce – uvolněné
- Zřizovat a rušit výbory

ZASTUPITELSTVO OBCE

- Stanovit výši odměn neuvolněným členům ZO
- Zřizovat rušit obecní policii
- Spolupráce obce s jinými obcemi, forma spolupráce
- Názvy částí obce, ulic, veřejných prostranství
- Zásady pro poskytování cestovních náhrad členům ZO
- Není-li rada – vydává nařízení obce
- **ZO rozhoduje o zrušení usnesení rady obce, pokud mu jsou předložena STAROSTOU k rozhodnutí (§ 105, odst. 1),**

ZASTUPITELSTVO OBCE

- Věcné dary a peněžité dary nad 100 000 Kč FO a PO v jednom kalendářním roce
- Vzdání se práva a prominutí dluhu vyšší než 100 000 Kč
- Zastavení movitých věcí nebo práv v hodnotě vyšší než 100 000 Kč
- Postoupení pohledávky vyšší než 100 000 Kč,
- Dotace nad 250 000 Kč
- **Zastupitelstvo si může vyhradit další pravomoc v samostatné působnosti mimo pravomoci vyhrazené radě obce**

ZASTUPITELSTVO OBCE

Majetkové úkony – nemovité věci

- Nabytí a převod hmotných nemovitých věcí, včetně vydání nemovitostí podle zvláštních zákonů, s výjimkou inženýrských sítí a pozemních komunikací, převod bytů a nebytových prostor z majetku obce
- nabytí a převod práva stavby a smluvní zřízení práva stavby k pozemku ve vlastnictví obce
- zpeněžení hmotné nemovité věci ve vlastnictví obce nebo práva stavby ve veřejné dražbě a nabytí hmotné nemovité věci ve vlastnictví obce nebo práva stavby ve veřejné dražbě, ve veřejné soutěži o nejvhodnější nabídku. Tuto pravomoc může ZO zcela nebo zčásti svěřit radě obce nebo starostovi.

RADA OBCE

Je výkonným orgánem obce v oblasti samostatné působnosti

- V obci , kde se rada nevolí – pravomoc rady vykonává starosta, pokud zákon nestanoví jinak

(ZO si však může tyto činnosti vyhradit)

- Rada obce **připravuje** návrhy pro jednání zastupitelstva a zabezpečuje plnění přijatých usnesení ZO
- **V přenesené působnosti** – musí stanovit zákon

RADA OBCE

Radě je vyhrazeno : §102, odst.2, písm. a) – o)

- zabezpečuje hospodaření obce podle schváleného rozpočtu
- provádí rozpočtová opatření v rozsahu stanoveném ZO,
- plní vůči práv. os. a organ. složkám založeným nebo zřízeným zastupitelstvem obce, s výjimkou obecní policie, úkoly zakladatele nebo zřizovatele, nejsou-li vyhrazeny ZO,
- rozhoduje ve věcech obce jako jediného společníka obchodní společnosti,
- vydává nařízení obce,
- projednává a řeší návrhy předložené jí členy ZO nebo komisemi rady obce,
- stanovuje rozdělení pravomocí v OÚ, zřizuje/ ruší odbory
- na návrh tajemníka jmenuje/ odvolává vedoucí odborů úřadu,
- zřizuje/ ruší dle potřeby komise rady obce, jmenuje/ odvolává jejich předsedy a členy,
- kontroluje plnění úkolů OÚ a komisemi v oblasti samostatné působnosti obce,
- stanovuje celkový počet zaměstnanců obce v OÚ a v organizačních složkách obce,

Nelze přenést na ZO

Ministerstvo vnitra

RADA OBCE

§ 102, odst. 3 :

Rada zabezpečuje rozhodování ostatních záležitostí v samostatné působnosti :

- pokud nejsou vyhrazeny ZO
- pokud si je ZO nevyhradilo

- Rada může tyto pravomoci zcela nebo zčásti svěřit :

- Starostovi
- Obecnímu úřadu
- Obecní policii – pokud souvisí s činností obecní policie

STAROSTA

- Svolává zasedání ZO
- Zastupuje obec navenek
- Za výkon funkce odpovídá zastupitelstvu
- Stojí v čele obecního úřadu
- Spolu s místostarostou podepisuje právní předpisy
- Jmenuje a odvolává se souhlasem ředitele KÚ tajemníka, stanoví jeho plat
- Odpovídá za informování veřejnosti o činnosti obce
- Není-li v obci zřízena funkce tajemníka ,plní jeho úkoly
- Odpovídá za včasné objednání přezkoumání hospodaření obce

STAROSTA – v obcích , kde vykonává pravomoc rady

Zastupitelstvu je vyhrazeno rozhodování § 102,odst.4 :

- Rozhodovat ve věcech obce jako jediného společníka obchodní společnosti
- Vydávat nařízení obce
- Stanovit rozdělení pravomoci v obecním úřadě
- Stanovit celkový počet zaměstnanců obce v obecním úřadu a org. složkách
- Přezkoumávat na základě podnětů opatření přijatá OÚ v samostatné působnosti a komisemi
- Schvalovat účetní uzávěrku u zřízených příspěvkových org.

STAROSTA – v obcích , kde vykonává pravomoc rady

Starosta může vykonávat : § 102, odst. 2, písm. a, b, e, g, h, i, l, m, n

Např.

- Zabezpečovat hospodaření obce dle schváleného rozpočtu ZO,
- provádět rozpočtová opatření v rozsahu schváleném ZO
- Zřizovat- zrušovat komise rady, jmenovat a odvolávat jejich předsedy a členy
- Schvalovat organizační řád obecního úřadu
- Kontrolovat plnění úkolů OÚ a komisemi v samostatné působnosti

STAROSTA

Jmenuje a odvolává se souhlasem ředitele KÚ tajemníka OÚ,
stanoví jeho plat

Pokud není tajemník zřízení :
uzavírá a ukončuje pracovní poměr se zaměstnanci obce a stanoví jim plat

Není-li zřízena rada : jmenuje a odvolává vedoucí odboru a stanoví jim plat

Starostu zastupuje místostarosta - § 104

Zastupitelstvo může zvolit i více místostarostů a svěřit jim některé úkoly

Místostarosta, kterého určí ZO zastupuje starostu v době jeho nepřítomnosti

Obecní úřad

Obecní úřad tvoří :

- Starosta
- Místostarosta (-ové)
- Tajemník obecního úřadu
- Zaměstnanci obce zařazení do obecního úřadu

V samostatné působnosti :

- Plní úkoly uložené ZO nebo RO
- Pomáhá výborům a komisím v jejich činnosti
- Rozhoduje v případech stanovených v zákonech

Vykonává přenesenou působnost

Tajemník

Tajemník obecního úřadu je odpovědný za plnění úkolů obecního úřadu v samostatné i přenesené působnosti starostovi

- Účastní se jednání ZO , RO s hlasem poradním
- Nesmí vykonávat funkce v politických stranách a politických hnutích
- Vydává spisový , skartační řád a pracovní řád a další vnitřní směrnice obecního úřadu – nevydávali je RO
- Plní úkoly zaměstnavatele
- Povinně zřizován u ORP a OPOÚ, ostatní dle uvážení

Veřejná správa

Veřejná správa:

Správa věcí veřejných ve veřejném zájmu

státní správa

samospráva

PŘENESENÁ ÚSOBNOST

SAMOSTATNÁ PŮSOBNOST

ÚZEMNÍ SAMOSPRÁVNÉ CELKY : OBCE –KRAJE- HMP

Stát může zasahovat do činnosti ÚSC jen tehdy, vyžaduje-li to ochrana zákona a jen způsobem stanoveným zákonem

PŘENESENÁ PŮSOBNOST

- Vykonávají územně samosprávné celky jménem státu
- Za tento výkon nese odpovědnost stát – kontrola
- Na nákladech se podílí stát formou příspěvku a je hrazena i dalšími zákonnými způsoby – správní poplatky
- *Správa místních poplatků, kácení dřevin, uzavírky komunikací, Občanské průkazy, živnostenský úřad*
- Výkon přenesené působnosti probíhá v hierarchické organizační struktuře :

obecní úřad – krajský úřad – věcně příslušné

ministerstvo

SAMOSTATNÁ PŮSOBNOST

- VYKONÁVAJÍ ÚSC VLASTNÍM JMÉNEM
- ODPOVĚDNOST ZA JEJÍ VÝKON NESOU SAMI ÚSC
- NÁKLADY NA JEJÍ VÝKON NESOU ÚSC SAMI
- PŘI VÝKONU SAMOSTATNÉ PŮSOBNOSTI SI NEJSOU ÚSC A JEJICH ORGÁNY VZÁJEMNĚ PODŘÍZENI

Pokud zvláštní zákon upravuje působnost obcí a nestanoví, že jde o přenesenou působnost obce, platí, že jde vždy o samostatnou působnost.

Vztah státu a ÚSC

Vztah státu a územních samosprávných celků

- Obce a kraje jsou oddělenými subjekty od státu (i když vykonávají státní správu, nejsou státním orgánem); povinnost spolupráce (§ 13)
- Stát může do činnosti územních samosprávných celků zasahovat za splnění třech podmínek (čl. 101 odst. 4 Ústavy, nález sp. zn. IV. ÚS 331/02)
 - *zásah výslovně připouští zákon*
 - *zásah vyžaduje (zcela nezbytně) ochrana zákona*
 - *zásah musí být proveden způsobem stanoveným zákonem*

Samostatnost neznamená absolutní nezávislost – samospráva musí respektovat veřejný zájem vyjádřený v zákonných normách (§ 2 odst. 2 obecního zřízení)

Kontrolní mechanismy v oblasti samostatné působnosti obcí

Ideální stav = kontrola a náprava probíhá přímo na obci

- **kontrolní role opozice**
- **činnost kontrolního a finančního výboru**
- **kontrola ze strany občanů**

Kontrolní mechanismy v oblasti samostatné působnosti obcí

Selhání vnitřních kontrolních mechanismů = nespokojenost občanů = podněty

- k dozoru a kontrole Ministerstvem vnitra
- k přezkumu hospodaření krajským úřadem
- k šetření veřejné ochránkyni práv
- k podání žaloby na neplatnost smlouvy státním zastupitelstvím
- trestní oznámení Policii ČR či státnímu zastupitelství
- soukromoprávní žaloby na neplatnost smlouvy

Odpovědnost zastupitele

- Členové zastupitelstva nesou za výkon své funkce **odpovědnost**. Při rozhodování o záležitostech obce, zejména při nakládání s obecním majetkem, musí postupovat **účelně, hospodárně a v zájmu obce**.
- Pokud by rozhodnutím zastupitele vznikla obci škoda, může vzniknout také **povinnost k její náhradě**. Tato odpovědnost je však zpravidla **omezena**, obdobně jako u zaměstnanců – náhrada škody je obvykle limitována **4,5násobkem průměrného měsíčního výdělku**.
- Ve výjimečných případech může být jednání zastupitele posuzováno také z hlediska **trestního práva**, například pokud by jeho rozhodnutím nebo opomenutím došlo k trestnému činu, typicky při **porušení povinnosti při správě cizího majetku**.
- Zastupitel by proto měl při výkonu své funkce rozhodovat **informovaně a s náležitou péčí**, zejména pokud jde o hospodaření obce nebo významné majetkové záležitosti.

Odpovědnost zastupitele

- **Politická odpovědnost:** vůči občanům, radního , starostu místostarostu zastupitelstvo může funkci odvolat.
- **Další odpovědnost**
 - **Soukromoprávní:** dle Občanského zákoníku, dle ZP - náhrada škody způsobené špatným rozhodnutím nebo úředním postupem,
 - **Trestněprávní:** porušení povinností při správě majetku, nesprávné zadávání veřejných zakázek, zpronevěra,
 - žádná limitace výše škody, závisí na míře zavinění.
- **Doporučení:**
 - aktivní získávání podkladů,
 - odborné posouzení, dodržování známých právních předpisů
 - možnost nehlasovat, pokud nemám dostatečné informace.

Občanský zákoník konkrétně stanoví, že **ten, kdo přijme funkci člena voleného orgánu, se zavazuje, že ji bude vykonávat s nezbytnou loajalitou i s potřebnými znalostmi a pečlivostí**

VÝBORY A KOMISE ORGÁNŮ OBCE

§ 117; § 118 z. o obcích

- NEJSOU ORGÁNEM OBCE
- Výbory jsou iniciativní a kontrolní orgány ZO
- **Ze své činnosti odpovídají ZO**
- Zákon stanoví jen rámcová pravidla
- USC si mohou další podrobnosti stanovit např. v JŘ
- Výbory nemají pravomoc ukládat úkoly, iniciovat opatření k nápravě

VÝBORY A KOMISE ORGÁNŮ OBCE

Povinnost ze zákona:

- Zřídit finanční a kontrolní výbor
- Při splnění zákonných podmínek – výbor pro národnostní menšiny
- Další výbory ZO – je zcela na vůli ZO
- Zákon neukládá sankci při nesplnění povinnosti zřídit oba výbory
- Povinnost OÚ poskytovat součinnost

VÝBORY A KOMISE ORGÁNŮ OBCE

Kdo stojí v čele výboru ZO:

předsedou vždy člen ZO (výjimka osadní výbor)

Kdo se může stát členem výboru ZO:

Zákon členství neupravuje tj. členem může být:

- Člen ZO
- Občan obce
- Jiná osoba, i jiná fyzická osoba

VÝBORY A KOMISE ORGÁNŮ OBCE

Neslučitelnost funkce člena ZO ve finančním a kontrolním

výboru:

- Funkce starosty, místostarosty, tajemníka
- Osoba zabezpečující rozpočtové a účetní práce na obecním úřadě

**OBA VÝBORY NELZE SLOUČIT DO JEDNOHO VÝBORU, MUSÍ JÍT O DVA
OD SEBE ODDĚLENÉ ORGÁNY ZO**

VÝBORY A KOMISE ORGÁNŮ OBCE

ÚKOLY KONTROLNÍHO VÝBORU:

Přímo ze zákona (bez výslovného pověření ZO)

- KONTROLOVAT PLNĚNÍ USNESENÍ ZO A RADY OBCE
- KONTROLOVAT DODRŽOVÁNÍ PRÁVNÍCH PŘEDPISŮ: OSTATNÍMI VÝBORY, OBECNÍM ÚŘADEM NA ÚSEKU SAM. PŮSOBNOSTI

- PLNÍ DALŠÍ ÚKOLY, JIMIŽ HO POVĚŘÍ zastupitelstvo obce

VÝBORY A KOMISE ORGÁNŮ OBCE

ÚKOLY FINANČNÍHO VÝBORU:

Přímo ze zákona (bez výslovného pověření ZO)

- Provádí kontrolu hospodaření s majetkem a finančními prostředky obce
- Plní další úkoly, jimiž ho pověří zastupitelstvo obce

VÝBORY A KOMISE ORGÁNŮ OBCE

- Výbory předcházejícího ZO zanikají ze zákona (s koncem zastupitelstva obce)
- O výstupech se své činnosti informují ZO, které následně může učinit příslušná opatření
- Výbor ZO **nemůže** bez dalšího úkolovat starostu obce ani jiné orgány obce, jejich členy či zaměstnance obce

VÝBORY A KOMISE ORGÁNŮ OBCE

VÝBOR PRO NÁRODNOSTNÍ MENŠINY: (§ 117):

- pokud v obci žije dle posledního sčítání 10% občanů hlásících se k jiné než české národnosti.
- **je povinnost zřídit výbor v této situaci podmíněna žádostí spolku zastupujícího zájmy národnostní menšiny**

– Označování ulic v jazyce nár. menšiny (§ 29/2):

- pokud podle dvou posledních sčítání lidu v obci žilo alespoň 10% občanů jiné než české národnosti
- a alternativně buď
 - návrh výboru pro národnostní menšiny nebo
 - spolku zastupujícího zájmy národnostní menšiny na území obce (podle stanov) a fakticky působícího v obci alespoň 5 let

VÝBORY A KOMISE ORGÁNŮ OBCE

OSADNÍ VÝBOR

§ 120, § 121 z. o obcích

- problematika osadních výborů – je prioritně vnitřní záležitost obce
- Komunikační prostředek pro občany žijící ve vzdálenějších částech rozlehlých obcí, aby mohla prezentovat či prosadit své zájmy v ZO
- Počet členů – určí ZO (min. 3)

VÝBORY A KOMISE ORGÁNŮ OBCE

Předseda osadního výboru

- Může ale nemusí být členem ZO
- Při jednání ZO musí být předsedovi slovo uděleno pokud o to požádá (JŘ nelze toto právo omezit)

VÝBORY A KOMISE ORGÁNŮ OBCE

KOMISE RADY OBCE

§ 122

- Vznik i zánik komisí rady obce je výhradní záležitostí samostatné působnosti obce, jde o autonomní působnost rady obce

Co dělat po zvolení

Převzetí obce od dosavadního starosty

Seznámení se s chodem obecního úřadu

Seznámení se s právní úpravou práv a povinností

Nebát se zeptat

- kolega starosta
- Přenesená působnost – Krajský úřad
- Samostatná působnost – Ministerstvo vnitra (metodiky, dotazy)

Koalice x opozice

Právo všech členů ZO na informace

Právo (ne)hlasovat

Kontrolní role opozice

Jednací řád

Vztahy mezi zastupiteli a úředníky

Právo člena zastupitelstva na informace není právo úkolovat

Úkolovat může - zastupitelstvo jako celek, rada, starosta tajemník

Výbory pouze součinnost – ale pozor právo člena ZO na informace

V čele obecního úřadu tajemník/starosta – směřování úkolů přes tyto osoby

Výkon přenesené působnosti – mlčenlivost, zákaz ovlivňování se strany samosprávy

Ministerstvo
vnitra

Děkuji za pozornost

Ing. Miroslav Veselý

Ředitel odboru veřejné správy, dozoru a kontroly

Ministerstvo vnitra